

Hold

március

Észlelő	R	L	HK	F	Műszer
Farkas László (Budapest)	-	-	-	5	10 L
Fülöp József (Bóly)	1	1	-	-	10 T
Glász Gábor (Környe)	-	-	2	-	8 L
Iskum József (Budapest)	-	-	-	4	10 L
Kertész Tamás (Balatonkenese)x	1	3	-	-	8 L
Kocsis Antal (Balatonkenese)	1	3	-	-	5 L
Réti Lajos (Győr)	-	-	-	4	10 T
Tóth Krisztián (Dunakeszi)	1	1	-	-	15 T
Vicián Zoltán (Héhalom)	1	1	-	-	8 T
Voith Petra (Budapest)x	1	1	-	-	11 T

Összesen: 10 észlelő 28 megfigyelést végzett. Rövidítések: R=részletraajz, L=szöveges leírás, HK=holdkráter keresztmetszet, HF=holdfázis, F=fotografikus észlelés, T=tükrös távcső, L=lencsés távcső, S=légköri nyugodtság, T=légköri átlátszóság.

Ebben a hónapban a kedvezőtlen, felhős időjárás miatt kevesebb észlelést lehetett végezni, bár így is két új megfigyelőt köszönhetünk rovatunkban. A havi adatok mellett ezúttal is felhasználtunk régebbi megfigyeléseket. Április első felében is már sokszor volt igazán jó átlátszóságú ég! Használjuk ki ezeket a jó egü időszakokat! Az ilyen kedvező alkalmakra előre is készülhetünk úgy, hogy egyes alakzatok, kráterek körvonalát lerajzoljuk fotók, térképek vagy akár a rovatban eddig megjelent rajzok alapján — aztán az észlelésnél a távcsőben látott kép alapján módosítjuk azt (ha szükséges), és természetesen a részleteket és kontrasztokat is berajzoljuk a látottak alapján.

Ismét külön kell szólni a fotósokról. Március 14-én egyidőben készítettek kitűnő felbontású képeket Iskum J. és Farkas L. Rengeteg apró alakzatot lehet a képeken azonosítani, így a Triesnecker-rianást, az Alpesi-völgyet, a Cassini kráter belsejének részleteit, a Hipparcus belsejének részletei és dómja stb. Gratulálunk a kitűnő képekhez!

Szöveges leírások

MERCATOR KRÁTER

1989.03.17. 18:14 UT, HF= 09^d23^h55^m, 100/900 refl., S= 6, T= 3,5

180x: Ez a közepes méretű kráter a Mare Nubium DNy-i szélén található. Alakja feltűnően hatszögletes, bár több helyen sérült a fala. Központi csúcsa nincs, aljzata sík, de ÉNy-i szélén sötétebb. Talán domború lehet az aljzat? A fal által határolt árnyék éles, sötét. Maga a sánc nem túl magas, elég keskeny. A kráterfenék kicsivel fekszik mélyebben környezeténél. A sáncre három helyen telepedett fiatalabb kráter, K-en van egy apró, árnyékkal telt, gyűrű alakú, továbbá É-on és ÉNy-on. Az É-i hasonlóan kicsi, fala méretéhez képest alacsonyabb. Az ÉNy-i valamivel nagyobb,

kettős, aljzata feltűnően sötét. A M. mellett D-en feltűnő egy magas, egyedülálló csúcs. Átmérője majdnem akkora, mint a M.-é. Vetett árnyéka sötét, amelyet a M. falának árnyékától egy világos sáv választ el. Ennek pontos mibenlétét nem tudtam megállapítani. Ny-i lábánál három apró kráter csoportosul egy világos folt közepén. K-en számos további kicsi gyűrűshegy látható. Érdekes még a M. falától DK felé kiinduló lapos hátú, hosszanti kiemelkedés. (Fülöp József)

APIANUS-KRUSENSTERN-PLAYFAIR

1989.03.14. 17:52 UT, HF= $06^{\text{d}}23^{\text{h}}33^{\text{m}}$, 150/1159 refl., S= 7, T= 4
200x: Érdekes, hogy a Krusenstern egy jóval nagyobb méretű, összetett, részletes G jelű alakzat belsejében található, ez sötét árnyékot vet a belsejébe, árnyéka elég szabálytalan. ÉK-i falán látható a Playfair, rátelepedve a G jelű alakzat falára. Kör alakú, jól látható, belsejének nagy részét árnyék borítja. Az Apianus DK felől csatlakozik kívülről a G jelű alakzathoz. Alakja kicsit elliptikus, belsejének csak kb. 40%-át borítja árnyék. Ny-i fal elég hosszan elnyúló árnyékot vet, egészen a Krusensternig, ahhoz szinte hozzásimulva. Az egész vidék árnyékviszonyai lenyűgöző látványt nyújtanak, alig egy kráterátmérőnyire volt a vidék a terminátorától. (Tóth Krisztián)

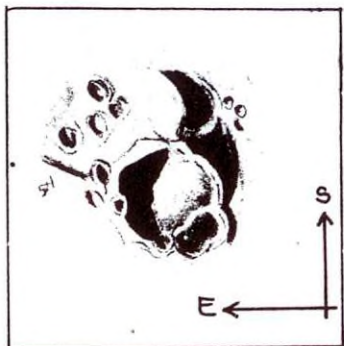
MAGINUS KRÁTER

1989.03.30. 04:40 UT, HF= $22^{\text{d}}10^{\text{h}}21^{\text{m}}$, 250/3000 refl., S= 8, T= 3,5
200x: Nagyméretű, feltűnő kráter a Claviustól ÉK-re. Bár közel van a terminátorhoz (fogyó fázis!), belsejének csak 1/5 részét borítja árnyék. Peremén két nagyobb kráter látszik, DK és ÉNy felé: a C és a K jelű. Aljzatának D-i részén egy sötét csík, néhol világos fallal látszik, valamint egy piciny kráterecske. A M. falai igen tagoltak, DNY és ÉNy felé is látszik még pár kis kráter, melyek teljesen árnyékkal borítottak, és csak világos peremük emelkedik ki a háttér sötétjéből (F és G jelű). A M. Ny-i kráterfala befelé vetett árnyéka csipkés. Talaján még pár kráter látható, és K-en néhány kisebb "csúcs" látható. Ettől D-re szintén látható néhány hasonló képződmény. A kráter talaja nem egyforma intenzitású. Igen látványos, szép, feltűnő alakzat! (Vicián Zoltán)

DÓM: +703-113 = +45°10'E, -06°30'S

1988.12.27. 02:05 UT, HF= $17^{\text{d}}20^{\text{h}}20^{\text{m}}$, 50/540 refr., S= 9, T= 5
135x: Annak ellenére feltűnően jól látszik a dóm, hogy tőle a fogyó Holdon kb. 2° -kal K-re van a terminátor, tehát elég messze. A Messier-D és a Goclenius között található kiemelkedéstől (kis hegycsúcs) éppen D-re látszik a dóm, szinte érintkezik vele! Annak ellenére, hogy elég nagyméretű, nem feltűnő, észleléskor segít, ha előre tudjuk a helyét. Közeli kör alakú, csak egy kicsit tűnik megnyúltnak É-D irányban. Elég alacsony lehet. Az É-i vége érintkezik a hegycsúccsal, ott, ahol az árnyék van. D felé mintha egy "sarkantyúja" lenne. Megvilágítása és árnyékviszonyai jellegzetesen dómszerűek. DNY-i felén egy 7-es int. terület látható, több részlet sajnos nem volt észlelhető a kis műszerátmérő miatt. (Kocsis Antal)

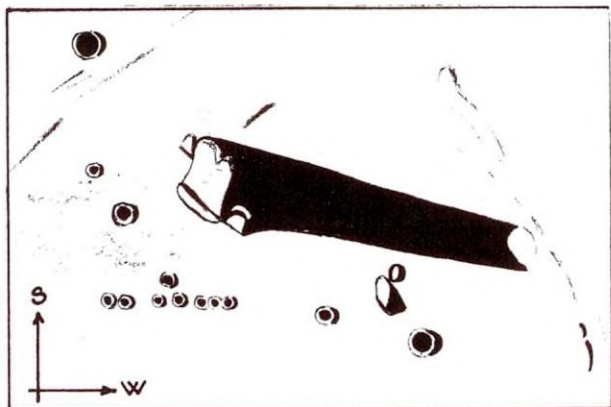
KOCSIS ANTAL

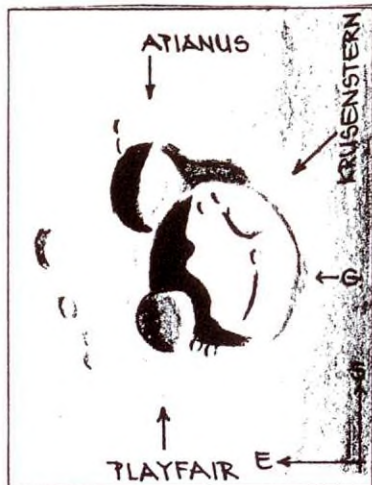
Mercator 1989.03.17.
18:14 UT, Fülöp József

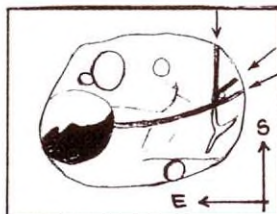
Maginus 1989.03.30.
04:40 UT
250/3000 refl., 200x
Vicián Zoltán

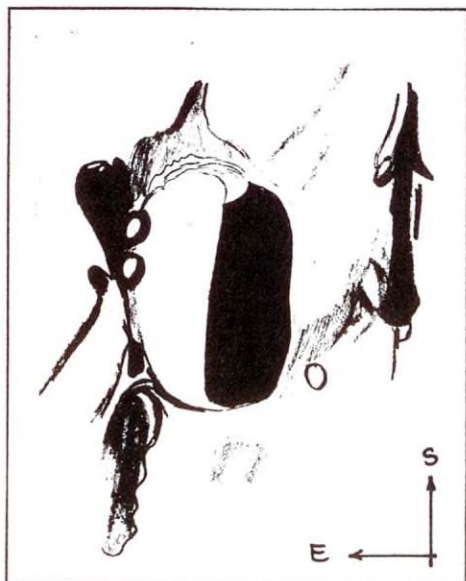
Pico 1966.03.01.
02:30 UT
32 cm-es reflektor
419x
Aliká K. Herring
(USA)

Apianus-
Kruenstern-
Playfair
1989.03.14.
17:52 UT
150/1159 refl.
200x
Tóth Krisztián

Janssen 1988.08.31.
04:00 UT
100/1000 refl., 220x
Iskum József

Apollonius
 1988.09.28. 00:59 UT
 50/540 refr., 135x
 Kocsis Antal

Térkép-vázlatunk A. Rükl "Taschenatlas Mond, Mars, Venus" c. műve 35. és 36. lapja alapján készült. Az alakzatok egymáshoz való elhelyezkedését mutatja, tehát a domborzatot nem jelöli. Segítségével nemcsak a Jansen-B kráter kereshető meg, hanem sok más, kisebb alakzat is. Szerepel rajta néhány olyan nagyobb kráter, amely már kisebb keresőtérképen is megtalálható, így annak segítségével ez a részletes vázlat is használható, ha már egy nagyobb krátert beállítottunk a látómezőbe (pl. Cauchy, Sinas, Jansen, Ross, Arago, Sosigenes). A nyilak dombokat jelölnek, így az ismert Cauchy-tól D-re lévő omega és tau jelű dombokat, az Aragótól D-re és Ny-ra lévő alfa és béta jelű dombokat, de számos kisebbet is. Néhány nagyobb rianást is jelöltünk. Vajon hány alakzatot sikerül a térkép-vázlat segítségével észlelniük megfigyelőinknek?

